

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK XXXIX

6/2005

Kvalita života

Samotný pojem kvalita má viacero významov a výkladov. V technike a tovaroznalectve ide o súlad s prijatým etalónom, vo vzdelávaní, politike a pod. o súlad s prijatými cieľmi, v umení niekedy o súlad s mienkotvorným názorom. Najmilosrdnejšia je k tomuto pojmu technika so svojimi normami, kvalitná kinematografia alebo literatúra otvárajú skôr priestor na diskusiu. V spojení kvalita života nadobúda kategória kvality vari najkomplexnejší charakter. V konečnom dôsledku znamená aj prístup k informáciám a možnosť voľby, teda naše základné vymedzenie slobody. Prahovú hodnotu predstavujú základné ľudské práva, potom nastupujú hodnotiace škály od spomenutej techniky až po duchovné hodnoty. Neostáva nič iné, len ukladať jednotlivé vrstvy hodnotení, kvantifikácií, porovnávaní na seba, a potom sa zaoberať prierezovou synergiou.

Kvalita prostredia, ako jeden z parametrov kvality života, je o niečo jednoznačnejší termín, ale iba ak neprekročíme rámec fyzikálne merateľných veličín. Kvalita prostredia však súvisí aj s tým, ako ho človek vníma, ako komunikuje s ľuďmi, ako ich o sebe informuje.

Kvalita života je pojem, ktorý vyjadruje a operacionalizuje kvalitatívnu stránku životných procesov a kritériá ich hodnotenia. Pri kritériách sa nevyhneme transformácii kvality na kvantitu. Ak nemáme k dispozícii priamo čísla, hľadáme mechanizmy, ako sa z pocitových a názorových rovín k nim prepracovať. Sú ale oblasti, kde kritériálnosť narazí na hranice – spravodlivosť – právo – morálka – etika, tie však možno najviac súvisia s kvalitou života. Kvalitu tvorí súhrn vlastností a schopností vecí a procesov naplňaj ľudské potreby a požiadavky. Otázkou je ich charakter, oprávnenosť a miera.

Kvalita života je relatívny pojem, jeho obsah sa mení aj podľa jednotlivých kultúrnych alebo civilizáčnych celkov. Z metodologického hľadiska to znamená, že pre kritériá jej hodnotenia musíme nevyhnutne definovať okrajové podmienky.

Kvalitu života možno študovať ako súhrn čiastkových ukazovateľov podľa jednotlivých stránok a zložiek života, alebo (holisticky) ako celok s vlastnou štruktúrou a významom. V mnohých prípadoch sa však redukuje na zisťovanie spokojnosti s daným stavom.

Príspevky v tomto monotematickom čísle možno považovať za kamienky, z ktorých by sa dala poskladať časť zložitej mozaiky predstavujúcej problematiku hodnotenia kvality života a prostredia. Predstavujú nevyhnutne redukovaný pohľad, čitateľ však môže nájsť spoločnú líniu, ktorá vedie od filozofických úvah cez príklady metodík hodnotenia kvality života a prostredia až po empirické štúdie na túto tému. Ako každá vedecká alebo odborná práca, otvára viac otázok, než ponúka odpovedí.

Robert Špaček, Vladimír Ira, Jan Těšitel

Obsah

G. Bianchi: Dá sa kvalita života merať?	285
V. Ira, A. Michálek, P. Podolák: Kvalita života a jej regionálna diferenciacia v Slovenskej republike	290
E. Ginter, B. Havelková: Zdravotné dimenzie kvality života ..	295
P. Čížnár a kol.: Regionálne environmentálne faktory vo vývoji alergie v detskej populácii ..	299
H. Pifko: Kritériá hodnotenia kvality architektúry	304
J. Kepll: Hranice uplatniteľnosti kritérií v architektúre	310
M. Bartoš, D. Kušová: Amenitní migrace jako specifická forma globální migrace obyvatel a její vliv na kvalitu života ...	315
D. Kušová, J. Těšitel, M. Bartoš: Veřejná zeleň – riziko pro obyvatele města? (Případová studie z města České Budějovice)	319

Tribúna

I. Rynda: Udržitelný rozvoj, jeho ohrožení a kvalita života	324
---	-----

Esej

T. Szabó: Uplatnenie európskych noriem na vidieku	329
---	-----

Kontakty

M. Círanová: Národný program podpory zdravia	330
--	-----

Aktuality

Z. Izakovičová: Socioekonomické aspekty vo výskume biodiverzity	283
J. Hreško, R. Sikielka: História, súčasnosť a perspektívy CHKO Ponitrie	332
J. Švajda: Jesenné sčítanie kamzíkov v Tatrách	334

Recenzie

P. Eliáš: Nový vedecký časopis o ochrane biodiverzity	335
---	-----

Contents

G. Bianchi: Is it Possible to Measure Quality of Life?	285
V. Ira, A. Michálek, P. Podolák: Quality of Life and its Regional Differentiation in the Slovak Republic	290
E. Ginter, B. Havelková: Health Dimensions of Quality of Life	295
P. Čížnár et al.: Regional Environmental Factors and Allergy Development in Children Population	299
H. Pifko: Criteria for Architecture Quality Evaluation	304
J. Kepl: Applicability Limits of Criteria in Architecture	310
M. Bartoš, D. Kušová: Amenity Migration as a Specific Form of Global Human Migration and its Impact of Quality of Life ..	315
D. Kušová, J. Těšitel, M. Bartoš: Public Greenery – Risk for City Inhabitants? (Town of České Budějovice Case Study)	319
Tribune	
I. Rynda: Sustainable Development, its Distress and Quality of Life	324
Essay	
T. Szabó: Implementation of the European Standards in the Country	329
Contacts	
M. Círanová: National Health Promotion Programme	330
News	
Z. Izakovičová: Socioeconomic Aspects in the Biodiversity Research	283
J. Hreško, R. Sikielka: History, Present and Perspectives to the CHKO Ponitrie	332
J. Švajda: The Autumnal Chamomile Count in the Tatras	334
Review	
P. Eliáš: New Scientific Journal of Biodiversity Protection	335

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME XXXIX

6/2005

Quality of life

The term of quality itself has several meanings and interpretations. In technology and science of commodities, for example, this term is used to express an accord with some etalon; in education, policy etc. quality generally means compliance with desired goals; when we speak about quality in art, we obviously have conformity with fashion in mind. Technology with its norms seems to be tolerant to this concept, while discussion on high quality cinematography or literature can be rather broad and in fact unlimited. When expressed in terms of quality of life, the concept of quality gains its most complex character. It also means access to information and possibility of choice, i.e., ultimately our definition of freedom. Fundamental human rights represent the threshold value; individual evaluating scales appear then spreading from the above-mentioned technological norms to spiritual values. There is no other way than to superpose single layers of evaluation, quantification, and comparison on each other and then with the cross-section synergy.

Quality of the environment, as one of parameters of quality of life, is a less ambiguous term, but only when we stay in the realm of physically measurable variables. Quality of the environment has also its subjective aspects as it depends on the way man perceive it and communicate with other people.

Quality of life is a concept used not only to express qualitative aspects of life but also to define processes and criteria for their evaluation. When we deal with criteria, the transformation of quality into quantity seems to be inevitable. We look for mechanisms to convert sensations, opinions etc. into numbers of some kind. However, this approach can hardly grasp spheres such as justice, law, moral, ethics, etc.; nevertheless, these spheres are much related to quality of life.

Quality of life is a relative concept and its content varies according to particular cultures or civilisations. From the methodological viewpoint, it means that frame conditions have to be defined for the criteria of its evaluation.

Quality of life can be studied in two ways - as a sum of partial indices describing particular aspects of life or (holistically) as a complex having its own structure and meaning. In many cases, however, the study is reduced to survey of contentment with the given state only.

Individual contributions in this monothematic issue can be seen as small pieces by use of which you can compose part of a complex mosaic representing the problem of assessment of quality of life and environment. They, no doubt, represent a reduced view only. But the reader can find a common line leading from philosophical contemplations through examples of methodologies of assessment to empirical studies dealing with this subject. The issue thus, as any scientific study, opens more questions than offers answers.

Robert Špaček, Vladimír Ira, Jan Těšitel